

YTTRANDE

2001-12-10

Dnr 02-01-2957

2001-09-24

N2000/8740/ESB
(delvis)

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

**Slutbetänkande av Elnätsutredningen SOU 2001:73
”Elnätsföretag - Särskild förvaltning och regionnätstariffer”**

Sammanfattning

Elnätsutredningens slutbetänkande Elnätsföretag - Särskild förvaltning och regionnätstariffer innehåller förslag till en ny lag om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar samt förslag till vissa ändringar i ellagens (1997:857) bestämmelser av nättariffer för regionledningar.

Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak förslaget om en ny lag om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar. Förslaget innebär att man även i praktiken har möjlighet att kunna ingripa mot oseriösa nätföretag genom tvångsförvaltning under vissa förutsättningar. Detta till skillnad från i dag. I den nuvarande lagstiftningen denna möjligheten endast i teorin och då genom att återkalla en beviljad nätkoncession.

Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak också utredningens förslag om ändringar av bestämmelserna om nättariffer för regionledning.

Det finns dock delar av förslagen som Energimyndigheten har synpunkter på. I förslaget om lag om tvångsförvaltning gäller dessa förutsättningar för ingripande, förvaltningsföreläggande, tillsynsmyndighet samt ekonomiska konsekvenser.

Energimyndigheten anser/föreslår att:

- begreppet elförsörjning 1 kap. 3 § byts ut mot överföring av el,
- ett ytterligare kriterium i 2 kap 2 § införs som innebär att en ny innehavare också måste beviljas nätkoncession innan ett förvaltningsföreläggande kan falla,
- det kan övervägas om inte Energimyndigheten i stället för länsstyrelsen skall vara tillsynsmyndighet över förvaltningen

I förslaget om ändringar i ellagen avstyrker Energimyndigheten att det införs en bestämmelse i 3 kap. 3 § femte stycket som ger nätföretagen möjlighet att söka dispens för nya redovisningsenheter beroende på ledningens funktion.

Särskild förvaltning

Som utgångspunkt för förslaget om särskild förvaltning har utredningen haft bostadsförvaltningslagen (1977:792). En omfattande anpassning efter de speciella förhållanden som gäller för nätverksamhet har dock genomförts. Syftet med förslaget är att det skall medge ett effektivare ingripande vid misskötsamhet samtidigt som elförsörjningen garanteras.

Energimyndigheten instämmer i Elnätsutredningens grundläggande analys att det endast i sällsynta undantagsfall kommer att finnas behov av ett sådant ingripande som innebär att ett elnät tvångsförvaltas.

Energimyndigheten bedömer vidare att det av utredningen presenterade förslaget kommer att medge ett effektivare ingripande vid misskötsamhet samtidigt som elförsörjningen (alternativt överföringen av el, se nedan under förutsättningar för ingripande) garanteras.

Förutsättningar för ingripande

Energimyndigheten instämmer i att en första förutsättning för att ett ingripande enligt den föreslagna lagen skall vara att anläggningsinnehavaren i väsentlig mån inte fullgör sina skyldigheter enligt ellagen eller enligt föreskrifter eller villkor för koncession som meddelats med stöd av den lagen. Energimyndigheten instämmer vidare i att ett ytterligare kriterium för ingripande bör vara att elmarknadens funktion hotas genom bristerna i förvaltningen.

Utredningen har också föreslagit ett kriterium för ingripande som innebär att elförsörjningen skall hotas genom bristerna i förvaltningen. Enligt Energimyndigheten innebär begreppet elförsörjning i första hand att se till att det finns tillräckligt med energi och effekt i elsystemet. Denna fråga faller utanför vad en innehavare av nätkoncession kan påverka. Energimyndigheten föreslår därför att begreppet *elförsörjning* i 1 kap. 3 § bör bytas ut mot begreppet *överföring av el* som mer korrekt uttrycker det ansvar som en innehavare av nätkoncession har.

Förvaltningsföreläggande

Om ett förvaltningsföreläggande har meddelats och anläggningen övergår till en ny innehavare, skall enligt 2 kap. 2 §, föreläggandet förfalla.

Enligt bestämmelsen i 2 kap 1 § ellagen krävs nätkoncession för att använda en elektrisk starkströmsledning. Enbart det förhållandet att en elektrisk anläggning överlåts till en ny innehavare innebär således inte att den nya innehavaren får använda anläggningen. Bestämmelsen i 2 kap 1 § ellagen är dessutom straffsanktionerad i 13 kap. 1 § första stycket 1 p. ellagen.

Energimyndigheten anser därför att ett ytterligare kriterium i 2 kap. 2 §, för att ett förvaltningsföreläggande skall falla, skall vara att den nya innehavaren också har beviljats nätkoncession.

Ett ytterligare argument för att denna ändring bör genomföras är att den tidigare innehavaren genom den föreslagna lydelsen enkelt kan få ett förvaltningsföreläggande upphävt genom att överlåta anläggningen. Överlåtelsen kan t.ex. ske till en nära anhörig eller till ett eget nytt bolag, som inte uppfyller kraven på att beviljas nätkoncession. Den tidigare innehavaren har även, med stöd av beviljad nätkoncession, kvar alla rättigheter och skyldigheter enligt ellagen även om en anläggning överlåts. Dessa rättigheter och skyldigheter upphör först när den nya ägaren beviljas nätkoncession.

Tillsynsmyndighet (tvångsförvaltning)

Utredningen föreslår att tillsynen över förvaltningen skall utövas av länsstyrelsen. Tillsynen består i att övervaka att förvaltaren bedriver förvaltningen på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med den föreslagna lagen om tvångsförvaltning och andra författningar. Länsstyrelsen skall också granska förvaltarens redovisning och kontrollera att den är godtagbar från redovisningsmässig synpunkt.

För att länsstyrelserna, på ett riktigt sätt, skall kunna fullgöra sina skyldigheter enligt den föreslagna lagen om tvångsförvaltning måste de enligt Energimyndighetens bedömning tillföras särskild kompetens. En kompetens som redan skall finnas inom Energimyndigheten både när det gäller redovisning och kunskap om nätföretagens verksamhet. Som tidigare angivits bedöms också den föreslagna lagen om tvångsförvaltning endast komma att användas i ett fåtal fall. Det kan därför finnas skäl att överväga om inte tillsynsansvaret skall samlas till en myndighet.

Eftersom Energimyndigheten skall ha den kompetens och erfarenhet som krävs för tillsynen och då tvångsförvaltning endast kan beräknas ske i sällsynta undantagsfall bör det övervägas om inte tillsynen skall ligga hos Energimyndigheten trots att myndigheten är den som skall ansöka om tvångsförvaltning.

Ekonomiska konsekvenser

Skyldigheten att på begäran förskotta en förvaltares arvode (3 kap. 21 §) samt medel för en åtgärd för anläggningens skötsel som inte kan skjutas upp (3 kap. 11 §) innebär att Energimyndigheten måste ha medel för detta tillgängligt. Medel som kan tänkas komma att uppgå till avsevärda belopp. Några sådana medel finns i dag inte tillgängliga. En förutsättning för att förslaget skall kunna genomföras är därför att Energimyndigheten får tillgång till sådana medel.

Regionnät

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse införs i 3 kap. 3 § (femte stycket) ellagen som innebär att nätmyndigheten kan bevilja en koncessionshavare undantag från kravet i fjärde stycket på att en nätkoncession för område skall redovisas skilt från nätkoncession för linje.

Enligt den nuvarande regleringen i ellagen får regeringen föreskriva om undantag från bestämmelsen i 3 kap 3 § fjärde stycket ellagen för ledningar som omfattas av nätkoncession för linje och som tekniskt och organisatoriskt ingår i ett nät som omfattas av nätkoncession för område. I de fall en nätkoncession för linje redovisas tillsammans med en nätkoncession för område ingår också linjen i underlaget för områdets nättariffer.

Det föreslagna undantaget är tänkt att tillämpas när en regionledning och den nätkoncession för område den sträcker sig igenom inte har samma ägare och när en regionledning sträcker sig igenom flera områdeskoncessioner där innehavarna skiftar och där innehavaren av linjekoncession ibland och ibland inte är ägare till det underliggande området.

En dispens som meddelas enligt utredningens förslag innebär att i underlaget för nättariffer för regionledning kommer att ingå även de anläggningsdelar som är belägna inom nätkoncession för område. Detta innebär att kostnader hänförliga till elanvändare i ett koncessionsområde övervältras på elanvändare i ett annat koncessionsområde utan att elanvändarna i det andra området erhåller motsvarande nytta. Ett sådant förfarande strider mot de grundläggande kraven i ellagen att nättariffer skall vara skäliga och utformade på sakliga grunder. Energimyndigheten avstyrker därför att utredningens förslag införs i ellagen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Thomas Korsfeldt.

I handläggningen har deltagit överdirektören Håkan Heden, utvecklingsdirektören Lars Tegnér, stabschefen Zofia Lublin, verksjuristen Fredrik Selander, utvecklingsdirektören Lars Tegnér, planeringsdirektören Klas Tennberg, enhetschefen Anette Älmdalen och avdelningsjuristen Göran Morén, föredragande.

Thomas Korsfeldt

Göran Morén